

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

20^e JAARGANG

WOENSDAG 15 MEI 1935

No. 1011

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Liefstinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Redactie-adres: Pieter de Hoopweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam,
Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No.
145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cent. Economisch-Statistisch
Kwartalbericht f 1,—. Leden en donateurs ontvangen
het weekblad en het Kwartalbericht gratis en een reductie
op de verdere publicaties.

INHOUD.

	Blz.
DE INVLOED VAN DE RECEERING OP DE BELEGGINGEN DER RIJKSFONDSEN door Jhr. Mr. L. H. van Lennep	436
Werkloosheid en muntwezen I door A. N. van Mill.	437
Het vraagstuk van den afzet van Javasuiker in de Eerste Kamer door A. Volz	439
Na de devaluatie in België door Dr. H. M. H. A. van der Valk	440
De vaststelling der standaardproductie voor onderne- mingsrubber door J. F. Haccoü	442
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De gespannen toestand in Frankrijk door Dr. H. Weichmann	443
AANTEKENINGEN:	
Het Belgisch-Amerikaansch handelsverdrag	444
De suikerindustrie in Nederlandsch-Indië	444
MAANDLIJFERS:	
Emissies in April 1935	445
ONTVANGEN BOEKEN	446
STATISTIEKEN	447—450
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstäten.	

13 MEI 1935.

De reeds in het vorig overzicht vermelde ontspan-
ning op de geldmarkt is inderdaad gekomen. De
geldkoersen zijn verder teruggelopen. De prijs voor
driemaands-bankaccepten is thans $3\frac{1}{2}$ à $3\frac{3}{4}$ pCt., ter-
wijl schatkistpapier ca. $3\frac{1}{2}$ pCt. noteert. Jaarspapier
werd op $3\frac{1}{2}$ pCt. gedaan; de prijs van langer loopende
schatkistbiljetten is 3 pCt. Call-geld blijft nog
betrekkelijk hoog noteeren ($3\frac{1}{2}$ à 4 pCt.); verschil-
lende instellingen schijnen nog bij de Bank in het
krijt te staan en kunnen dus door het nemen van call
eenige rente besparen. Prolongatie noteerde $4-3\frac{1}{2}-$
 $3\frac{1}{2}-3\frac{1}{4}-2\frac{1}{2}$; ook hier dus een constant teruglopen
van de noteering.

* * *

Op de wisselmarkt waren Ponden in herstel; vooral
gisteren was er veel vraag, hoofdzakelijk uit Parijs,
waar in verband met den uitslag van de verkiezingen
deviezen gezocht werden. De £/Fr. koers is er van
73.40 tot 74.15 opgelopen. Hier steeg de Ponden-
koers van 7.15 tot 7.21, terwijl de Fransche Francs
van 9.75¼ tot 9.73 daalden. De \$/£ noteering, die in
het begin der week op 4.84½ is gehouden, werd gis-
teren 4.88¼. De Dollarkoers hier is dan ook van 1.48
op 1.47½ teruggelopen. Belga's liepen gestadig aan
terug en kwamen van 25.05 op 24.98. Zwitsersche
Francs waren nog steeds flauw; zij liepen van 47.86
op 47.73 terug. Er heerscht nog steeds een zekere on-
gerustheid over de toekomst van den Zwitserschen
Franc, te meer nog, waar de Zwitsersche banken
grootte belangen in Duitschland hebben, waar de fi-
nanciën opnieuw grootte zorg baren. In vrije Marken
ging maar heel weinig om; de noteering zakte een
weinig in: van 59.45 op 59.38. De verschillende soor-
ten Sperrmarken waren echter alle sterk aangeboden
bij teruglopende prijzen. De Scandinavische koersen
vanzelfsprekend hooger. Flauw lagen Lires, die van
12.20 op 12.10 kwamen. Canadeesche Dollars hooger,
ongeveer gelijk met den Amerikaanschen Dollar.
Flauw waren Milreis: $8\frac{1}{2}$ c.

Op de termijnmarkt zijn de marges ingekrompen.
De vraag naar deviezen, resp. het aanbod van Guldens
is opgehouden, terwijl getracht wordt speculatieve
posities, die nog niet vervallen zijn, ter beperking
van het verlies af te wikkelen. De slotnoteeringen
voor één- en drie-maands-levering waren voor Ponden
 $4\frac{1}{2}$ resp. 13 c., voor Dollars 1 resp. $2\frac{1}{2}$ c. en voor
Fransche Francs 4 resp. 9 p., alles boven den con-
stanten koers.

Voor buitenlandsche rekening worden hier nog ge-
regeld gouden munten gezocht; de noteering voor
Eagles is zelfs nog een weinig opgelopen en wel tot
 $2.53\frac{1}{2}$. Sovereigns 12.50, Gouden Tientjes 10.27½.
Door den flauwen Francs-koers is de noteering voor
baren aanzienlijk teruggelopen: f 1.651. Zeer aan-
geboden waren Marken-banknoten, die tenslotte op
ca. 50.50 verhandeld werden.

DE INVLOED VAN DE REGERING OP DE BELEG- GINGEN DER RIJFSFONDSEN.

Bij het ontwerp van wet tot verlaging van de openbare uitgaven — vulgo bezuinigingswet genoemd — worden onder paragraaf 38 in de Beleggingswet van December 1928 eenige wijzigingen voorgesteld, die de aandacht verdienen.

Volgens de tegenwoordige redactie van art. 6 dezer wet heeft de Minister van Financiën het recht bij uitgifte van geldleeningen ten laste van het Rijk het Invaliditeitsfonds en het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds te noodzaken hierin deel te nemen; het bedrag mag echter niet hooger zijn dan de bijdragen, die den fondsen in het betreffende jaar uit de schatkist toekomen; met andere woorden de Regeering heeft de — alleszins redelijke — bevoegdheid haar bijdragen aan de fondsen met schuldbekentenissen te voldoen; in alinea 3 van bovengenoemd artikel is de koers van overneming op pari en de rentevoet voor het Invaliditeitsfonds op 4.4 pCt. en voor het Pensioenfonds op 4 pCt. bepaald.

Thans wordt aan de Staten-Generaal een wijziging van het artikel voorgesteld, krachtens welke de Kroon in het vervolg gemachtigd zal zijn de bovengeschreven beperking van het bedrag der verplichte deelneming — echter tot ten hoogste de helft van het overigens in het jaar van uitgifte voor belegging beschikbare bedrag — buiten werking te stellen in gevallen, waarin een geldleening ten laste of onder garantie van het Rijk tegen een lagere rente kan worden uitgegeven dan de gemiddelde rentevoet bedraagt van leeningen, die door andere publiekrechtelijke lichamen worden uitgegeven. In dat geval bepaalt de Minister van Financiën, na overleg met den Beleggingsraad, het bedrag der deelneming¹⁾.

Tot dusverre heeft de Centrale Beleggingsraad steeds zooveel als in zijn vermogen was de fondsen genoodzaakt de voor belegging beschikbare bedragen voor leeningen ten laste of onder garantie van het Rijk te reserveeren. Tegenwerking van den Raad kan dan ook niet de aanleiding tot het voorstel zijn geweest. Men moet eer denken aan gebrek aan meegaandheid bij de besturen van de fondsen. In No. 1007 E.-S. B. van 17 April l.l., blz. 331, schreef ik: „De fondsen hebben hunne berekeningen op een rentevoet van 4 pCt. ingesteld en zien dus zeer ongaarne eene daling onder dit cijfer (heeft dit de conversie der staatsleeningen in het 3½ pCt. type wellicht tegengehouden, totdat zij niet meer met succes kon plaatsvinden?)”; men bezie het voorstel in het licht dezer woorden; veel wordt dan duidelijk.

De laatste jaren is de rentestand steeds gedaald, totdat wegtrekking van saldi uit vrees voor den gulden hieraan een einde heeft gemaakt. Bij de opstelling van het wetsontwerp leefde men natuurlijk nog in het tijdperk der daling. De fondsen waren toen geneigd beleggingsobjecten te zoeken, die meer rente afwierpen dan de staatsschuld, hadden er in elk geval ernstig bezwaar tegen hunne gelden voor 3½ pCt. Staatsleeningen te reserveeren; met tegenzin zullen zij de 3½ pCt. Indische leening geslikt hebben! Thans zullen de fondsen den gemiddelden rentevoet van hun beleggingen gaarne door aankopen van gemeenteleeningen en pandbrieven doen stijgen, in-stede van gelden voor toekomstige conversie-leeningen van den Staat beschikbaar te houden, waarbij zij dan gewoonlijk als syndicaatsleden met meer slechte dan goede kansen moeten fungeren.

De Centrale Beleggingsraad komt door dit alles in een lastig parket. Hij is belast met de regeling van de belegging van de gelden der fondsen, moet dus primair met hun belangen rekening houden en slechts in de tweede plaats met de verlangens van den Minister van Financiën; men is geneigd te vra-

¹⁾ Het ontwerp van wet gewaagt — *horribile dictu* — van *deelneming*! Verder had het van „Raad” en niet van Beleggingsraad moeten spreken. (Zie art. 2 van de Beleggingswet).

gen, of de Raad dit tot dusverre bij zijn beslissingen voldoende in het oog heeft gehouden, maar toch is het een geruststelling te weten, dat een van den Minister onafhankelijke instantie voor de belangen van de fondsen waakt; te sterke invloed van den Minister kan geweerd worden.

Wordt het bovenaangehaald wijzigingsvoorstel tot wet verheven, dan is voor de helft van de te beleggen gelden de macht van den Raad illusoir gemaakt.²⁾ De Regeering weet, dat zij dan over een telken jare stijgend aantal millioenen kan beschikken; de fondsen moeten doel als gangmakers voor conversie-leeningen optreden, krijgen bij slagen een klein, bij mislukken een groot gedeelte van de leening thuis: in het eerste geval staan ze voor een nieuwe conversie klaar; in het tweede is de emissie „geslaagd”; over het koersverlies op de opgenomen stukken bekommert men zich niet; après nous le déluge! Overigens worden zij voor hun steun beloond. Zij zullen in het vervolg de usantieele commissonnairsprovisie ontvangen over het nominaal bedrag van hun vrijwillige (!) deelneming.

Steeds eenzijdiger zal de belegging worden in schuld van den Staat, die in wezen de debiteur van de verzekerden is. Wat nood; verlaging van pensioenen en uitkeeringen is aan de orde van den dag.

Men zal wellicht de opmerking maken, dat zoo het staatscrediet op den duur slechter zou worden dan dat van de andere publiekrechtelijke lichamen en dus het in het voorstel genoemde geval zich dan niet meer zou voordoen. Wij hebben er reeds op gewezen, dat de Regeering juist door middel van de fondsen renteverlaging van haar leeningen kan forceeren; de handhaving van de emissie der 3½ pCt. Ned.-Indische leening is een bewijs, dat zij tegen een dergelijke handelwijze niet opziet.

Overigens zal het niet gemakkelijk zijn vast te stellen, wat de gemiddelde rentevoet bedraagt van leeningen, die door andere publiekrechtelijke lichamen worden uitgegeven. Zal de Kroon den gemiddelden rentevoet nemen van alle ongeveer gelijktijdig geëmitteerde leeningen van provinciën, gemeenten en waterschappen? Dan zal het toeval steeds een groote rol spelen; een leening Gelderland is niet op één lijn te stellen met een schuld van Emmen of van een calamiteuzen polder. Zullen eventueele vrijdom van de couponbelasting en de meer of mindere courantheid van de leeningen in aanmerking worden genomen? De redactie is niet van dilettantisme vrij te pleiten.

Dat in artikel 2 van paragraaf 38 voorgesteld wordt de vaste rente van 4.4 resp. 4 pCt. uit de wet te lichten, zal ieder toejuichen.

Artikel 3 daarentegen is zeer bedenkelijk. Het luidt als volgt:

„Wij behouden ons voor in gevallen, waarin door de Rijksfondsen en -instellingen, genoemd in artikel 1 der wet van 29 December 1928 (Staatsblad No. 507) onder a, b, c, f en g (dit zijn alle Rijksfondsen en -instellingen met uitzondering van het Ouderdomsfonds en de Rijkspostspaarbank), gelden zijn belegd tegen een zoodanige rente of onder zoodanige aflossingsvoorwaarden, dat daardoor de algemeene verlaging van den rentevoet wordt belemmerd, na verhoor van den Centralen Beleggingsraad in de rente en/of aflossingsvoorwaarden dezer beleggingen de noodige wijziging aan te brengen.”

Dit is een revolutionair voorstel, waarbij men aanstonds denkt aan hetgeen bij onze oostelijke buren geschied is. Gedwongen conversie in ons land, waar de rentestand reeds laag is!

Er is mijns inziens alle reden afwijzend tegenover het voorstel te staan. Stel, de Regeering wil de hypotheekrente door verlaging van den interest der pandbrieven doen dalen, dan zal zij den hypotheek-

²⁾ Het overleg met den Raad behoeft alleen formeele betekenis te hebben.

banken moeten voorschrijven de te verkrijgen rente-besparing ten voordeele van de hypotheeknemers aan te wenden. Het billijkst zal zijn allen te doen profiteren, maar dan is het effect vrij gering, aangezien men het publiek niet tot conversie kan dwingen. Verlaagt men alleen de hoogste rente-tarieven, dan zullen vermoedelijk de zwakke debiteuren het voordeel verkrijgen. Zal de rentevoet van de gemeenteleeningen dalen, omdat de fondsen minder rente over oude leeningen gaan berekenen? Neen, alleen wanneer zij in staat zijn meer leeningen dan tot dusverre op te nemen en daardoor het aanbod aan het publiek kleiner te maken. Maar het tegendeel is in verband met de eerstbesproken wijziging waarschijnlijker. Waarom zou het belegend publiek — ik denk hier in de eerste plaats aan de levensverzekeringmaatschappijen — dan met een renteverlaging meegaan?

De rentestand wordt in een internationaal georiënteerd land als het onze waarlijk niet door dergelijke pogingen van de Regeering blijvend beïnvloed. Het gevolg zal alleen zijn, dat de fondsen minder rente kweken dan vroeger; is dat voor den Staat een voordeel?

Op blz. 10 van de Memorie van Toelichting wordt onder besparingen bij de Spoorwegen ook f 600.000 opgegeven uit hoofde van conversie; wie den stand der spoorweg-obligaties ziet, zal dit moeilijk kunnen begrijpen; wordt die f 600.000 misschien door de fondsen prijsgegeven?

Terugkomend tot de gedwongen conversie, wil ik er met allen nadruk op wijzen, dat men, welke de gevolgen ook mogen zijn, in ernstige mate op eens gesloten overeenkomsten inbreuk maakt. Dit zal onscrupuleuze debiteuren slechts kunnen animeeren om rente-verlaging af te dwingen. Na den oorlog zijn nu eenmaal renteniers niet meer interessant, zij het ook, dat levensverzekeringmaatschappijen mede tot die „renteniers” behooren.

Concludeerend moet ik helaas constateeren, dat de in paragr. 38 voorgestelde wijzigingen op een kleine uitzondering na niet aanbevelenswaard zijn. Het vitium originis is de oorzaak van de thans gedane voorstellen; de fondsvorming is de bron van alle conflicten. De Staat komt telkens in de verleiding de onafhankelijkheid van de fondsen aan te tasten, vermindert, door den nood der schatkist gedwongen, eigenmachtig zijn indertijd overeengekomen bijdragen, gebruikt de fondsen als instrumenten. Waarom neemt hij niet de eenig juiste beslissing, nl. om verdere fondsvorming stop te zetten? De voorgestelde wijzigingen verhoogen het aanzien van den Staat niet.

L. H. VAN LENNEP.

WERKLOOSHEID EN MUNTWEZEN.

I.

Bij een beschouwing over de verhouding tusschen de werkloosheid en het muntwezen dient te worden vooropgesteld, dat tusschen deze beide begrippen geen rechtstreeksch verband bestaat, een omstandigheid, welke er toe leidt, dat het bestaan van een invloed van het muntwezen op de werkloosheid meermalen wordt ontkend. Daarbij wordt dan over het hoofd gezien, dat een zijdelingsch verband zeer wel mogelijk is, daar het muntwezen wel degelijk invloed uitoefent op den algemeenen economischen toestand en dus op de algemeene bedrijvigheid, terwijl op haar beurt deze algemeene bedrijvigheid weder maatgevend is voor den omvang van de werkloosheid. Het doel van deze beschouwing is, om na te gaan, of een dergelijk zijdelingsch verband, als hierboven bedoeld, inderdaad bestaat en zoo ja, vast te stellen, welke invloed uit dit zijdelingsch verband voortvloeit.

Het is duidelijk, dat bij het ontbreken van een rechtstreeksche beïnvloeding van het muntwezen op de mate van werkloosheid alleen dan een eventueele zijdelingsche betrekking kan worden afgeleid, indien het mogelijk is, vergelijkingen te maken tusschen verschillende toestanden, waarin beide factoren nl. en

het muntwezen en de werkloosheid zijn veranderd.

Wat nu het muntwezen betreft, dringt zich de omstandigheid op den voorgrond, dat in de laatste jaren meerdere landen den gouden standaard hebben verlaten, zoodat oppervlakkig beschouwd de gedachte zou kunnen rijzen, dat door een vergelijking van den omvang der werkloosheid vóór en na het verlaten van den gouden standaard een conclusie omtrent het te bepalen zijdelingsche verband zou kunnen worden getrokken.¹⁾ Bij een nadere bestudeering van deze mogelijkheid blijkt echter, dat deze vergelijking niet tot het gewenschte doel kan voeren, daar tevens tal van andere oorzaken, uit de huidige werelddepressie voortvloeiende, op den omvang der werkloosheid hebben ingewerkt. Daar de beteekenis van deze inwerking bij den huidige stand van het statistische materiaal niet in cijfers kan worden vastgelegd en daar voorts deze inwerking niet steeds dezelfde cijfergrootte zal hebben bezeten, is het niet wel mogelijk, om door vergelijking van den omvang der werkloosheid vóór en na het verlaten van den gouden standaard tot het gewenschte doel te komen.

Nu deze weg tot benadering van het gestelde zijdelingsche verband onbegaanbaar blijkt, dient in deze materie naar een ander pad gezocht te worden. Hiervoor dringt zich als het ware op een vergelijking naar den omvang der werkloosheid in de landen, welke den gouden standaard verlieten en de landen, welke dezen standaard handhaafden.

Alvorens dit pad echter in te slaan, dient er voor te worden gewaarschuwd, dat zich hier meerdere voetangels en klemmen voordoen. Het is daarom gewenscht, deze vooraf van meer nabij te beschouwen.

Zoo dient allereerst te worden vermeld, dat dikwijls vergelijkingen tusschen de werkloosheid in verschillende landen worden gemaakt, waarbij de werkloosheid wordt uitgedrukt in procenten van de bevolking. Een dergelijke methode, welke onlangs nog werd gevolgd in „Wirtschaft und Statistik”, is echter onjuist, omdat dan onder de bevolking tevens de niet tot arbeid in staat zijnde personen worden medegerekend, welk aantal in de verschillende landen zeer aanzienlijk wisselt, o.a. doordat de geboortecijfers, welke maatgevend zijn voor de kindersterfte, sterk variëren, doordat voorts ook de sterftcijfers, waarvan het aantal ouden van dagen invloed ondervindt, zeer uiteenlopend zijn. Dat dientengevolge groote fouten kunnen ontstaan, als desalniettemin de werkloosheid wordt uitgedrukt in procenten van de bevolking, moge blijken uit het onderstaande staatje²⁾.

Land	Proc. der werkenden v. de totale bevolking	Land	Proc. der werkenden v. de totale bevolking
België (1920) . . .	43.3	Denemarken (1921)	41.7
Frankrijk (1926) . .	53.2	Engeland (1931)	45.4
Italië (1931)	41.9	Noorwegen (1920)	40.4
Nederland (1930) . .	40.1	Oostenrijk (1923)	55.1
Zwitserland (1920)	48	Tsj.-Slowak. (1930)	47.5
Duitschland (1933)	49.5	Zweden (1920)	44.1

¹⁾ Bij het verdere betoog moet in het oog worden gehouden, dat dit artikel slechts ten doel heeft, het verband tusschen werkloosheid en muntwezen op te sporen, waarbij dankbaar gebruik is gemaakt van de in verschillende landen toegepaste depreciatie van den munt, wijl hierdoor kon worden beschikt over empirisch vergelijkingsmateriaal, dat op andere wijze niet kon worden verkregen. Het feit, dat ik gebruik heb gemaakt van dit empirisch materiaal, beduidt echter geenszins, dat ik mij wensch te mengen in den strijd pro en contra depreciatie van het ruilmiddel, daar ik in dien strijd geen partij wensch te kiezen. Wel hoop ik, dat deze beschouwing moge bevorderen, dat deze strijd, voor zooverre het het vraagstuk der werkloosheid betreft, met juiste gegevens en argumenten zal worden gevoerd, hetgeen tot dusverre slechts zelden het geval was.

²⁾ Ontleend aan het Statistische Jahrbuch für das deutsche Reich. Internationale Übersichten (1934 blz. 34* tabel 10).

De bovenvermelde percentages dateeren weliswaar uit een periode van 1920—1933, doch zijn desondanks, hoewel in verschillende landen in verband met het tusschenliggende tijdsverloop verschuivingen stellig niet denkbeeldig zijn, alleszins voldoende, om duidelijk te maken, dat er in den bevolkingsopbouw van de verschillende landen dusdanige verschillen bestaan, dat het uitdrukken van het aantal werklozen in procenten van de bevolking tot misleidende conclusiën moet voeren.

In de tweede plaats dient er de aandacht op te worden gevestigd, dat even dikwijls vergelijkingen worden gemaakt tusschen de werkloosheid in verschillende landen, waarbij de werkloosheid wordt uitgedrukt in procenten van het aantal werkenden van de bevolking. Ten opzichte van deze methode kan worden opgemerkt, dat dan weliswaar de hierboven vermelde fout wordt vermeden, doch dat dan nog wordt verzuimd, rekening te houden met de landelijke verschillen in de structuur van het bedrijfsleven.

Het is immers duidelijk, dat een sterk sprekende agrarische structuur den omvang der werkloosheid als functie van het totaal aantal der werkenden zal drukken, terwijl omgekeerd een sterk sprekende industriële structuur den omvang der werkloosheid als functie van het aantal werkenden zal verhoogen. Evenzoo zal het werkloosheidscijfer hooger zijn, naarmate in het industriële bedrijfsleven het grootbedrijf sterker is vertegenwoordigd dan het kleinbedrijf, terwijl een extra hoog cijfer kan worden verwacht, als het industriële bedrijfsleven bijzonder conjunctuur-gevoelig is. Teneinde een denkbeeld te geven, om wat voor verschillen het hier gaat, moge hieronder een overzicht worden gegeven van de hoofdelementen van de bedrijfsstructuur in de verschillende belangrijke Europeesche landen.¹⁾

Land	Percentage der werkenden behorende tot:			
	Agrarische bedrijf	Industrie	Handel en verkeer	Overige beroepen
België.....(1920)	19.3	48.9	18.3	13.5
Frankrijk ..(1926)	38.4	34.8	15.1	11.7
Italië(1931)	47.3	29.6	12.9	10.2
Nederland ..(1930)	20.5	39.3	23.4	16.8
Zwitserland (1920)	25.9	44.3	16.6	13.2
Duitschland (1933)	28.9	40.4	18.4	12.3
Denemarken (1921)	34.9	28.7	16.9	19.5
Engeland.. (1931)	6.7	49.9	27.7	15.7
Noorwegen..(1920)	36.8	30.5	19.7	13
Oostenrijk..(1923)	39.9	33.6	15.5	11
Tsj.-Slowak. (1930)	38.3	37.4	12.2	12.1
Zweden.... (1920)	40.7	32.3	14.3	12.7

Hoewel ook deze cijfers niet alle van recenten datum zijn (zij dateeren eveneens uit de periode van 1920—1933), zijn ook zij voldoende illustratief, om duidelijk te maken, dat een misvormd beeld wordt verkregen, als men op een bepaald oogenblik de werkloosheid in verschillende landen vergelijkt, door gebruik te maken van den op dat oogenblik geldenden omvang der werkloosheid, waarbij het aantal werklozen is uitgedrukt in het aantal werkenden. Tegen deze schijnbaar juiste vergelijkingmethode kan derhalve niet genoegzaam worden gewaarschuwd, tenzij de vergelijking over een reeks van jaren loopt en niet de absolute waarden, doch de niveaus der cijfers over die reeks van jaren worden vergeleken.

In de derde plaats moet worden opgemerkt, dat bij vergelijkingen, als hierboven bedoeld, vrijwel steeds wordt uitgegaan van het aantal werklozen of het werkloosheidspercentage der betrokken landen, zooals deze gegevens regelmatig in verschillende volkenbondspublicaties verschijnen (o.a. de Revue Internationale du Travail). Echter worden deze werkloosheidsgegevens in de diverse landen zeer verschillend samengesteld met het gevolg, dat zij zonder meer als

statistisch vergelijkingsmateriaal niet deugen. In de desbetreffende publicaties wordt dan ook zeer terecht telkenmale opnieuw de aandacht gevestigd op de onvergelijkbaarheid dier cijfers. Daar deze gegevens desalniettemin maar al te dikwijls toch als vergelijkingsmateriaal worden gebruikt, meen ik goed te doen, dit onjuiste gebruik nog eens uitdrukkelijk te signaleeren.

In de vierde plaats moge ik dan nog uitdrukkelijk stipuleeren, dat eigenlijk ieder overzicht, hoe ook samengesteld, een foutieven indruk vestigt, als het den omvang der werkloosheid op een bepaald oogenblik weergeeft. Bij een dergelijke — helaas maar al te dikwijls toegepaste — methode zou dan immers stilzwijgend uitgegaan moeten kunnen worden van de veronderstelling, dat de werkloosheid voor het intreden van de crisis in de verschillende landen even groot was. Dit nu is in geen deele het geval, hetgeen o.a. moge blijken uit het feit, dat in 1929 Engeland met 46 miljoen inwoners 994.000 werklozen teldte tegen Frankrijk met 42 miljoen inwoners slechts 10.000. Deze zeer uiteenlopende omvang der werkloosheid in deze beide landen, welke een nagenoeg even groote bevolking tellen, moet worden toegeschreven aan het feit, dat in Engeland in de naoorlogsche periode steeds een groote werkloosheid heeft geheerscht, als gevolg van industriële verschuivingen, in het bijzonder in de stapelindustriën (zie o.a. Unemployment van W. H. Beveridge blz. 345 tot 372) en dat Frankrijk voor de crisis nagenoeg geen werkloosheid kende, eensdeels als gevolg van het feit, dat de structuur van het Fransche bedrijfsleven van nature een sterk autarkisch karakter draagt en anderzijds, doordat de vraag naar arbeidskrachten er steeds vrij hoog was, waarbij o.a. moet worden gedacht aan de arbeidsvraag, veroorzaakt door den wederopbouw van de door den oorlog verwoeste districten. Uit dit voorbeeld¹⁾, hetwelk uiteraard met meerdere zou kunnen worden aangevuld, moge blijken, dat elke vergelijking tusschen den omvang der werkloosheid in verschillende landen op één bepaald tijdstip tot een onjuiste conclusie móet voeren, omdat de daarbij stilzwijgend als juist aangenomen premisse den toets der kritiek niet blijkt te kunnen doorstaan.

Daarenboven herbergt een vergelijking op één bepaald oogenblik het bekende gevaar in zich, dat een misvormd beeld ontstaat, doordat toevallige op dat oogenblik optredende factoren een sterk storenden invloed uitoefenen, hetzij ten voordeele of ten nadeele van de door middel van de betrokken vergelijking na te speuren verbanden.

Na de hiervoren aangegeven voetangels en klemmen op dit gebied onder de oogen te hebben gezien, dient thans over te worden gegaan tot het uitzetten van het pad, dat tot het beoogde doel moet voeren. Een nauwkeurige overdenking van de geheele materie leidt tot de conclusie, dat de meest objectieve en de minst aanvechtbare methode wordt verkregen, door niet den omvang, doch het beloop van de werkloosheid van land tot land in de crisisjaren te volgen en door daarna dit beloop in de verschillende landen onderling te vergelijken. Fouten, als hierboven gesignaleerd (nl. verwaarloozing van landelijke verschillen in den omvang der niet werkenden, veronachtzaming van uiteenlopende structuren in het landelijke bedrijfsleven, gebruik van onvergelijkbaar cijfermateriaal en onjuiste momentvergelijkingen), worden dan geheel vermeden, omdat dan niet meer bepaalde cijfergrootheden worden vergeleken, doch het beloop

¹⁾ In dit verband dient nog te worden gewezen op de meermalen geuite suggestie, dat de te hooge stabilisatie van het Pond in 1925 ertoe heeft bijgedragen, den door de industriële verschuivingen plaats vindenden druk op het Engelsche bedrijfsleven, nog te verzwaren, zoodat op de stelling, dat de te lage stabilisatie van den Franschen Franc in 1926 het Fransche bedrijfsleven zeer heeft bevoordeeld. (Zie hiervoor o.a. „The tragedy of the pound” van Paul Einzig).

¹⁾ Eveneens ontleend aan het vorengenoemde Statistische Jahrbuch (blz. 36* en 37*, tabel 12).

van die cijfergrootheden of beter gezegd de wijze, waarop deze cijfergrootheden zijn veranderd.

Het is duidelijk, dat voor het construeeren van het beloop der werkloosheid zoowel kan worden uitgegaan van de werkloosheidspercentages als van de aantallen werkloozen, zooals deze regelmatig in de Revue Internationale du Travail worden gepubliceerd. Echter is een overzicht, hetwelk het beloop der werkloosheid weergeeft in cijferreeksen, omvattende de werkloosheidspercentages of de aantallen werkloozen, zonder meer nog weinig geschikt, om daaraan beschouwingen vast te knopen. Wordt echter het gemiddeld aantal werkloozen of het gemiddeld werkloosheidspercentage in de jaren 1929 en 1930 op 100 gesteld en worden vervolgens de aantallen werkloozen of de werkloosheidspercentages in de verschillende landen op elk tijdstip als indexcijfer in dit als normaal aangenomen eenheidsgetal uitgedrukt, dan worden cijferreeksen verkregen, waaruit duidelijk blijkt, in welke mate de werkloosheid in den loop der jaren in vergelijking met de jaren 1929 en 1930 in de verschillende landen is veranderd. Aldus handelend, wordt met de aantallen werkloozen als basis de navolgende staat verkregen.¹⁾

Verhoudingsgetallen der aantallen volledig werklooze arbeiders. (Het gemiddelde aantal in de jaren 1929/1930 is op 100 gesteld.)

Land	1931		1932		1933		1934	
	1/1	1/7	1/1	1/7	1/1	1/7	1/1	1/7
1. België	226	191	453	497	609	417	609	494
2. Frankrijk	322	435	2218	2567	2925	2380	3187	3042
3. Italië	199	176	290	256	338	227	319	244
4. Nederland	237	304	427	412	649	455	629	473
5. Zwitserland ..	352	172	552	428	960	486	942	466
6. Duitschland....	193	158	239	213	238	176	149	96
7. Denemarken ..	167	82	250	214	440	202	318	169
8. Engeland	167	169	191	177	197	163	167	135
9. Noorwegen	153	111	134	137	216	137	216	132
10. Oostenrijk	52	89	165	122	183	138	202	155
11. Tsj.-Slowakije	430	289	798	621	1199	876	1149	781
12. Zweden	348	126	326	282	521	444	618	274

Uit dit overzicht²⁾ moge blijken, dat over het algemeen de cijferreeksen van de goudlanden een niveau hooger liggen, m.a.w. dat de werkloosheid er, vergeleken met het gemiddelde in de jaren 1929/1930, meer is toegenomen, dan in de landen met gedeprecieerde valuta het geval is en dat voorts eerstbedoelde reeksen — en mitsdien ook de werkloosheid — eerder een neiging tot stijgen dan tot dalen vertoont. Omgekeerd liggen de cijferreeksen in de landen met gedeprecieerde valuta een niveau lager, m.a.w. de werkloosheid is er, vergeleken met het gemiddelde in 1929—1930, minder gestegen, terwijl voorts het be-

¹⁾ Ter nadere toelichting van dezen staat kan worden opgemerkt, dat de landen zoodanig zijn gegroepeerd, dat onder 1 t/m. 5 de goudlanden voorkomen en onder 7 t/m. 12 de landen met een gedeprecieerde valuta, terwijl Duitschland afzonderlijk is vermeld, omdat het als het ware het midden houdt tusshen een goudland en een land met gedeprecieerde valuta en omdat het statistische materiaal van den laatsten tijd niet op dezelfde basis is samengesteld als de uit vroegere jaren verkregen gegevens. Voorts zij nog aangetekend, dat voor de verdere jaren het aantal op 1 Januari en 1 Juli is vermeld, ten einde ook de seizoenbeweging, welke ländelijk eveneens in beteekenis verschilt, nog eenigszins tot haar recht te doen komen.

Hoewel België intusschen ook tot depreciatie van zijn ruilmiddel is overgegaan en dus eigenlijk geen goudland meer is, is het niettemin onder de groep goudlanden opgenomen, omdat het gebruikte cijfermateriaal afkomstig is uit den tijd, toen in dat land de gouden standaard nog werd toegepast.

²⁾ Als in plaats van de aantallen werkloozen de werkloosheidspercentages als basis worden gebruikt, verandert het algemeen beeld van dit overzicht natuurlijk niet.

loop der werkloosheid eer de neiging tot dalen dan tot stijgen aangeeft.

In beide groepen neemt één land een uitzonderlijke positie in, nl. Frankrijk in de groep der goudlanden en Tsjecho-Slowakije in de groep der landen met gedeprecieerde valuta; de cijferreeksen van deze beide landen steken nl. belangrijk boven het gemiddelde beeld van hun groep uit. Voor Frankrijk moet dit worden toegeschreven aan het reeds genoemde feit, dat dit land vóór de crisis practisch nagenoeg geen werkloosheid kende, waardoor het punt van uitgang nl. het gemiddelde over 1929 en 1930, vergeleken bij andere landen, abnormaal laag was, terwijl het hoge niveau van Tsjecho-Slowakije in de andere groep merkwaardig goed overeenstemt met het belangrijke hoogere niveau der goudlanden, hetgeen ook juist moet worden geacht, daar dit land eerst in Februari van 1934 den gouden standaard verliet.¹⁾

Ik zal mij ervan onthouden, gemiddelden van deze groepen van reeksen samen te stellen, omdat zoowel de bepaling van een rekenkundig gemiddelde als van een gewogen gemiddelde een minder juist beeld zou geven. Immers bij het bepalen van een rekenkundig gemiddelde ontstaat deze eigenaardige figuur, dat de invloed van een klein land als b.v. Zwitserland even zwaar zou wegen, als die van een groot rijk als Engeland. Bij het bepalen van een gewogen gemiddelde daarentegen zou het gevaar bestaan, dat de invloed van een groot land zeer sterk zou overwegen, met het gevolg, dat toevallige structuurinvloeden op de werkloosheid in één bepaald land (b.v. Frankrijk of Engeland) een te grooten invloed zouden uitoefenen op het algemeen beeld.

Het moet uit dien hoofde juist worden geacht, geen gemiddelde te trekken, zoodat wordt volstaan met de vermelding van de uit de bovenaangegeven vergelijkende beschouwing volgende conclusie, dat het beloop van de werkloosheid het aannemelijk maakt, dat de depreciatie van het ruilmiddel in de betrokken landen de werkloosheid heeft doen verminderen.

A. N. VAN MILL.

(Slot volgt.)

¹⁾ De laatste berichten uit dit land maken intusschen gewag van een algemeen verbeterden toestand.

HET VRAAGSTUK VAN DEN AFZET VAN JAVASUIKER IN DE EERSTE KAMER.

Bij het debat over de Indische begrooting in de Eerste Kamer heeft Mr. Fock het opgenomen voor de Indische suiker met het volgende betoog:

„Nu de suiker. Er heeft in den Volksraad een vergadering plaats gehad, waarin men over den toestand van de Indische suiker heeft gesproken, waarin er op gewezen is, dat de zoo geperfectioneerde Indische suikercultuur — dat zal ieder erkennen — de eenige suikercultuur in de geheele wereld is, die niet gesteund en beschermd wordt. Ook hier in Nederland wordt de suikercultuur sterk beschermd, maar bescherming van de Indische suikercultuur is er niet, zelfs niet in de geringste mate. Ik heb met genoegen gezien, dat de Minister van Economische Zaken een commissie heeft benoemd om een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid om uit suikerbieten alcohol te bereiden. Ik hoop, dat het onderzoek van deze commissie tot een goed resultaat zal leiden en er zodoende een grootere afzet van Indische suiker op de Nederlandsche markt zal kunnen worden verkregen.

Maar wat vooral zoo erg is, is, dat de Indische suiker hier nauwelijks kan binnenkomen, maar dat wel op de Nederlandsche markt Poolsche en Cubaansche suiker komt tengevolge van den steun, dien die suiker in hun landen krijgt en ook tengevolge van de f 2,40 compensatierecht op de witte suiker. Het is wel heel bedenkelijk, dat men wel Cubaansche en Poolsche suiker toelaat, terwijl het voor de Indische suiker onmogelijk is hier op de markt te komen. Ik geloof, dat die vreemde suiker gebruikt wordt — ik meen een hoeveelheid van 100.000 ton — voor de suiker verwerkende fabrieken. Welnu, laat de Regeering zorgen, dat die 100.000 ton, die moedig zijn

voor die fabrieken, door de Indische suikercultuur kunnen worden geleverd. Dat zal ook voordeel geven voor onze scheepvaart. Men kan dan voor die 100.000 ton de conditie stellen, dat zij door Nederlandsche schepen hierheen worden vervoerd.

Toen deze aangelegenheid in den Volksraad ter sprake kwam, heeft de Regeering gemachtigde, die daarbij tegenwoordig was, er heel weinig op geantwoord, maar kortweg gezegd, dat hij met heel veel genoeg had gehoord, dat men zooveel belangstelling had voor de Indische suiker en dat de Regeering niet zou nalaten om aan het opperbestuur mededeeling te doen van de gevoelens van den Volksraad. Men vergeet toch niet, dat bij de suikercultuur op Java werkzaam waren 4500 Europeanen en meer dan een miljoen Inlanders, terwijl door de suikercultuur nog zeer vele anderen — ik denk aan de trams, spoorwegen en karrevoerders — voordeel hadden, zoodat het van groot belang is voor Indië, dat de suiker weer tot opleving komt.

Ik breng dit onder de aandacht van den Minister. Ik hoop, dat de Minister daaraan zijn aandacht zal willen wijden en die aandacht zal doen volgen door daden."

Hierop antwoordde Minister Colijn:

„Voor de suiker is het vraagstuk oneindig veel moeilijker. Juist is, wat de geachte afgevaardigde heeft gezegd, dat de suikerindustrie voor Indië van overwegende betekenis is. Men kan zeggen, ruwweg, dat toen de suikerindustrie op haar normaal peil werkte, en dus ongeveer 3 miljoen ton per jaar produceerde, zij onder de bevolking bracht een geldbedrag van tusschen de 100 en 120 miljoen gulden; dat de spoorwegen, die op het oogenblik met groote verliezen te worstelen hebben, tengevolge van het met de suiker verbonden vrachtvervoer, destijds in goeden toestand verkeerden. Dat alles is tengevolge van de buitengewone inkrimping van de suikercultuur zeer ten ongunste van Nederlandsch-Indië veranderd; het laatste jaar is er zelfs, geloof ik, maar een oogst van ongeveer 300.000 ton, 1/10 van den normalen oogst. Gelukkig beginnen intusschen de voorraden opgeruimd te worden en de hoop mag worden gekoesterd, dat in 1936 weer zooveel aanplant in den grond zal worden gebracht, dat men in 1937 een oogst van 1½ miljoen ton zal kunnen hebben.

Wanneer men nu op dat cijfer van 3 miljoen ton let en men vraagt dan naar de betekenis, die de Nederlandsche afzet van 100.000 ton voor Indië zou kunnen hebben, dan blijkt daaruit natuurlijk, dat die betekenis op zichzelf niet overwegend is, en niet meer dan 3 pCt. zou bedragen. Het is met de suiker gelijk het met andere Indische producten is, dat Nederland maar een heel klein gedeelte daarvan zou kunnen opnemen, indien er overigens bereidwilligheid was dit te doen. Toch ben ik van meening, dat, indien er een uitweg kan worden gevonden om voor de Indische suiker een plaats op de Nederlandsche suikermarkt in te ruimen, daartoe alles moet worden gedaan wat mogelijk is, vooral nu de verkoopsmogelijkheden zoo gereduceerd zijn. Of nu de gedachte, welke de geachte afgevaardigde zoeven uitsprak, vruchtbaar voor Indië zou zijn, dat waag ik nog te betwijfelen. Wanneer bijv. Poolse suiker hier geraffineerd wordt om weer te worden uitgevoerd, en deze vervangen zou worden door Indische suiker, dan zou de rest van de Indische suiker die Poolse suiker toch weer aantreffen op andere markten, waar de Indische suiker ook moet worden afgezet. Ik geloof niet, dat daarvan groote voordeelen voor Indië te wachten zouden zijn! Er zou dit voordeel zijn, dit geef ik den geachten afgevaardigde toe, dat het vervoer van 100.000 ton suiker uit Indië naar Nederland voor onze scheepvaart meer van betekenis is dan de aanvoer van 100.000 ton Poolse suiker uit de haven van Gedinia, omdat die hier waarschijnlijk met Poolse schepen zou worden aangevoerd. Er zijn dus wel voordeelen aan verbonden, maar voor wat den afzet van de Indische suiker betreft, geloof ik niet, dat het voordeel zoo groot is als de geachte afgevaardigde denkt.

Iets geheel anders is het, indien wij er in zouden slagen een additioneele markt, die wij nu niet hebben, voor de Indische suiker te vinden, door inkrimping nl. van de Nederlandsche bietsuikerproductie; dat zou helpen. Maar daarbij tellen ook andere overwegingen mee."

Dat de Indische suiker de eventueel hier vervangen Poolse (of andere) suiker elders op de wereldmarkt weder zou aantreffen heeft de Minister ook in zijn antwoord aan de leden in de Tweede Kamer betoogd. In deze kolommen¹⁾ werd toen er op gewezen, dat dit niet juist is en dat de door Javasuiker

¹⁾ Zie Economisch-Statistische Berichten van 27 Maart.

uit Nederland verdrongen vreemde suiker geen concurrentie voor Java meer zoude beteekenen, omdat Java zijn afzet op de Oostersche markten onverminderd behouden kan, terwijl de overige Europeesche markten, waar deze buitenlandsche suiker zijn toevlucht zou moeten zoeken, voorloopig niet in aanmerking komen voor den afzet van Javasuiker.

Met den meesten nadruk dient nog eens er op gewezen te worden, dat een export van Indische suiker naar Nederland eene verschuiving van onverkochten voorraad beteekent van Java naar andere productielanden en dat derhalve de afzet van Javasuiker met een evenredig kwantum vergroot kan worden.

Het is jammer, dat de Minister in dit geval geen betere deskundige voorlichting gehad heeft, aangezien hierdoor wellicht verzuimd werd om, in afwachting van het resultaat van het onderzoek naar de mogelijkheid van eene andere bestemming voor de Nederlandsche suikerbieten, reeds dadelijk iets voor Javasuiker in het moederland te doen.

Men moet niet vergeten, dat 100.000 tons grootere afzet 20 pCt. van den Java-oogst dezer jaren vertegenwoordigt. Een Java-oogst van 3 miljoen tons behoort reeds lang tot het verleden en mag niet meer als maatstaf dienen.

Nog zij hier vermeld, dat de door Java hier te replaceeren vreemde suiker slechts voor een zeer klein gedeelte uit Polen komt. De ruwsuiker wordt hoofdzakelijk uit Cuba en San Domingo en de witsuiker uit Frankrijk en België aangevoerd. Uit Polen werd in 1934 slechts 8.545 tons ruwsuiker en 336 tons witsuiker in Nederland geïmporteerd.

A. V.

NA DE DEVALUATIE IN BELGIË.

Hoewel het nog veel te vroeg is om de uiteindelijke gevolgen van de devaluatie van den Belgischen Franc te bespreken, hebben zich in de zes weken, die sedertdien verlopen zijn, verschijnselen geopenbaard, die de belangstelling verdienen. België vormt uit het oogpunt van de gevolgen van de devaluatie een interessant studieterrain. Het is immers een land, dat zich reeds zeer sterk had aangepast en dat ook zijn volkshuishouding door verhooging van invoerrechten en contingenteeringen heeft beschermd, maar daarbij lang niet zoo ver is gegaan als de omringende landen. Tenslotte is het een land, dat op uitvoer is aangewezen en zich dus niet van de wereldmarkt kan isoleeren door een economische politiek te voeren, die geheel nationaal is ingesteld.

De eerste berichten over de gevolgen van devaluatie stonden vrijwel alle in het teeken van enorme prijsstijgingen; men kreeg soms den indruk van een paniek, die zich van de bevolking had meester gemaakt. Het spreekt vanzelf, dat deze prijsstijging *partieel* moest zijn en voornamelijk betrekking had op de invoergoederen. Huren en verschillende andere posten van het budget (gas, electriciteit, enz.) zijn onveranderd gebleven. Welken overdreven indruk deze berichten hebben gemaakt, blijkt wel hieruit, dat het indexcijfer van detailprijzen op 25 April vergeleken met eind Maart met ruim één procent is gestegen. Deze geringe stijging is zonder twijfel mede te danken aan het streven van de regeering om ongemotiveerde prijsstijgingen tegen te gaan.

Het behoeft echter geen nader betoog, dat het genoemde indexcijfer verder zal stijgen. Een vergelijking met Engeland gaat niet op, omdat de depreciatie van het Pond prijsdalingen van verschillende andere goederen (bijv. tarwe) met zich bracht. Bovendien heeft België een gematigde beschermingspolitiek gevoerd, waardoor de prijzen van bepaalde inheemsche goederen, die ook op de wereldmarkt verhandeld worden, niet buitensporig hoog boven de wereldmarktprijzen zijn opgetrokken. Doch het is zeer opmerkelijk, dat reeds nu verschillende invoerrechten en belastingen zijn verlaagd met het doel om de prijs-

stijging eenigermate te remmen. Overigens volkomen terecht. Immers, indien handelspolitieke maatregelen zijn ingevoerd om bepaalde groepen van producenten een zekere minimum prijs te verzekeren, dan is een dergelijke bescherming of in het geheel niet of niet meer in den ouden omvang op die gronden te verdienen, indien devaluatie de prijzen hooger doet stijgen. In België kan echter op dit gebied slechts in beperkte mate de prijsstijging van voedingsmiddelen worden geremd, omdat, zooals reeds gezegd, de bescherming van den Landbouw geen groote afmetingen heeft aangenomen.¹⁾

Het is dus te verwachten, dat de kosten van levensonderhoud niet onbelangrijk zullen stijgen. Laat deze stijging over 1 à 2 jaren bijv. eens 10 à 15 pCt. bedragen — de wereldmarktprijzen gelijk blijvende —, dan behoudt België toch een grooten voorsprong op Nederland en Frankrijk.

De zorg van de regeering, om een sterke stijging van de kosten van levensonderhoud te voorkomen, heeft nog een andere beteekenis. Het is in België een veel voorkomend verschijnsel, dat uitdrukkelijk of stilzwijgend wordt overeengekomen, dat de loonschalen gekoppeld worden aan de kosten van levensonderhoud. Een sterke verhooging van de loonen als gevolg van het duurder worden van het leven zou voor België een deel van de voordeelen, voortvloeiende uit de devaluatie, weer teniet doen.

De vraag kan gesteld worden of de devaluatie voor den export voordeelen zal opleveren. Dit punt is inderdaad voor België van zeer groote beteekenis en met belangstelling is de verdere ontwikkeling tegemoet te zien. Met het belangrijkste afzetgebied, Frankrijk, waar in 1933 ongeveer 20 pCt. van den totalen uitvoer (waarde) werd afgezet, zijn de handelspolitieke betrekkingen reeds geregeld. België heeft zich verplicht om dezelfde hoeveelheid en tegen dezelfde prijzen (in *Fransche Francs*) te exporteerden als vóór de devaluatie.

Dit belangrijke feit heeft tweemaal beteekenis. De uitvoer naar de hoeveelheid kan dus naar Frankrijk niet worden opgevoerd, hetgeen België in zoverre treft, dat het nijpende exportvraagstuk niet alleen de prijzen, maar ook de *hoeveelheid* betreft als gevolg van allerlei contingentieerings- en deviezenmaatregelen in het buitenland. Er bestaat echter ook nog steeds een vrije markt — vooral buiten Europa — waar de exportindustrie van België door de devaluatie in een betere positie is gekomen; deze positie kan nog versterkt worden door de niet onbelangrijke winsten, die op den uitvoer naar Frankrijk gemaakt zullen worden.²⁾

Ook de handelsbetrekkingen met de Vereenigde Staten zijn door de devaluatie niet geschaad, hoewel dit land het recht had om het in Februari afgesloten verdrag niet in werking te doen treden. Daar de Ver. Staten van dit recht geen gebruik hebben gemaakt, geniet België vanaf 1 Mei jl. reeds de voordeelen, die uit dit verdrag voortvloeien. En wat ons eigen land betreft, schijnt de Regeering ten opzichte van den invoer uit België een politiek van „wait and see” te volgen.

Het valt nog in het geheel niet te overzien, hoe tengevolge van deze gunstige factoren het uiteindelijke beeld van den uitvoer zal worden. Immers,

¹⁾ De broodprijs is in de laatste weken niet onaanzienlijk gestegen als gevolg van de stijging van den meelprijs. In diezelfde periode is echter ook de tarweprijs op de wereldmarkt flink aangetrokken. Deze stijging is dus niet alleen een gevolg van de devaluatie. Dat een stijging van den tarweprijs niet in de broodprijzen in ons land tot uiting komt, tenzij zij een buitengewoon grooten omvang zou aannemen, is een gevolg van de wijze van steunverlening aan de tarweboeren.

²⁾ Uit een onlangs door Graaf Carton de Wiart ingediend rapport over de begroting van Buitenlandsche Zaken blijkt, dat België aan de ontsluiting van nieuwe afzetgebieden buiten Europa daadwerkelijk aandacht schenkt.

tegenover deze voordeelen staan ook nadeelen, zooals bijv. een verscherping van het protectionistisch streven in het buitenland.

Een recent voorbeeld hiervan vormde de verhooging van de staalrechten in Engeland, die aan een belangrijke exportnijverheid nieuwe moeilijkheden in den weg zou hebben gelegd, doch die voorschands nog zijn opgeheven¹⁾. En ook de ontwikkeling van de handelspolitieke betrekkingen met Duitschland, een belangrijke afnemer van Belgische producten, schijnen niet gunstig.

Op een ander gebied zijn echter de gevolgen van devaluatie wel zeer bevredigend, t.w. op de kapitaalmarkt. De obligatiekoersen zijn in de afgelopen weken zoo sterk gestegen, dat de regeering een soort conversie van bepaalde leeningen heeft aangekondigd. Indien België er inderdaad in zou slagen om de conversie van een aantal leeningen door te voeren, is de theoretische redeneering, dat devaluatie, onder bepaalde omstandigheden, het vertrouwen kan doen terugkeeren, weer met een nieuw bewijs aangetoond. Terwijl België de geheele crisis onder een hooge rente voor overheidsleeningen gebukt ging, zal het misschien nu in staat zijn om zich van een deel van den drukkenden rentelast te bevrijden²⁾. Hoewel dit de begrotingspositie zal verbeteren, heeft België aan den anderen kant voor een groot bedrag Fransche en Nederlandsche leeningen, waarvan de rentelast door de devaluatie is toegenomen. In elk geval blijven de openbare financiën nog een zeer moeilijk punt vormen. Men moet niet uit het oog verliezen, dat de loopende begroting een zeer groot tekort vertoont. Ook op andere gebieden moet men over eenigen tijd bij beoordeeling van de resultaten eerst de vraag stellen, hoe de *werkelijke* toestand was op het moment van devaluatie.

België staat nog voor zeer moeilijke problemen. De devaluatie heeft weliswaar de zeer groote spanningen op economisch, sociaal en politiek gebied verminderd, doch het zal zich nog op verschillende gebieden aan de gewijzigde omstandigheden moeten aanpassen. De devaluatie stelt het land echter in staat om die aanpassingen door te voeren (o.a. de oplossing van het vraagstuk van de vaste lasten, de saneering van het bankwezen, de voortdurende begrotingstekorten), die het onder het stelsel van de deflatie-politiek niet of niet in voldoende mate tot stand heeft kunnen brengen. Of het evenwicht in het economisch leven spoedig hersteld zal kunnen worden, zal voor een zeer belangrijk deel afhangen van de ontwikkeling van den uitvoer.

v. d. V.

¹⁾ De meening is wel geuit, dat deze verhooging het gevolg was van de Belgische devaluatie. Wij kunnen dat niet beoordeelen, doch wijzen er op, dat deze verhooging door de Britsche industrie werd gevraagd vóór de devaluatie, dat deze verhooging ook Frankrijk trof en verder dat het een zeer veel voorkomend verschijnsel is, dat bij internationale kartelonderhandelingen een land zijn invoerrechten verhoogt om bij de besprekingen een sterke positie in te nemen. Bovendien is deze verhooging thans weer ongedaan gemaakt, doordat Engeland voorloopig tot overeenstemming is gekomen met het kartel.

²⁾ De Belgische conversie is geen eigenlijke conversie. De obligatiehouders krijgen de gelegenheid hun obligaties in te wisselen voor nieuwe obligaties, die een lagere rente dragen, waarvoor zij gedeeltelijk schadeloos worden gesteld. De rechten van de oude obligaties worden echter verminderd, doordat de obligaties o.a. niet meer officieel zullen worden genoteerd.

Deze maatregel kan verschillend worden beoordeeld, al naar gelang men zich op het standpunt stelt of men het ingrijpen van de Overheid op de kapitaalmarkt onder bepaalde omstandigheden wenschelijk acht of niet. Men moet niet uit het oog verliezen, dat de afgetreden regeeringen onder het stelsel van den ouden gouden standaard zelfs een gedwongen renteverlaging (voor hypotheeken) hebben doorgevoerd.

DE VASTSTELLING DER STANDAARDPRODUCTIE VOOR ONDERNEMINGSRUBBER.

Eindelijk, na maandenlange voorbereiding, is de regeeringsverordening, regelende de wijze van berekening der standaardproductie voor ondernemingsrubber, afgekondigd. En laat ons er dadelijk aan toevoegen: de wezenlijke verbetering heeft ze niet gebracht; het zijn incidenteele wijzigingen gebleven.

Blijkens een Aneta-telegram van 11 Mei toch zijn de afwijkingen van de reeds bestaande bepalingen de volgende:

1o. Aan de bepaling, dat voor reeds getapte rubberaanplantingen, welke tusschen 1 Januari 1929 en 1 Juni 1934 werden geroid of omgekapt, een vermindering der standaardproductie plaats heeft, wordt thans toegevoegd, dat voor na 31 Mei 1934 — dus tijdens den duur der restrictie — geroide en herbeplante arealen, na herplanting, een toeslag van 70 pCt. van de normale productie der geroide tuinen wordt toegekend. Is de reeds bestaande bepaling volkomen logisch — de rooing of omkapping van een *aanplant* toch deed productiecapaciteit tenietgaan — ook de toevoeging is verklaarbaar. Bij de reeds bestaande bepaling ging het om vóór de inwerkingtreding der restrictie vernietigde productiecapaciteit, waarbij de bedoeling van het aanvaarden der vermindering b.v. terwille van een latere opvoering der productie (door vervanging door superieur plantmateriaal) voorzat, zoodat het productie-vermogen ook in werkelijkheid afnam. Dit heeft weliswaar ook thans plaats, doch terwijl de ondernemingen vóór de inwerkingtreding van de wettelijke beperking vrij waren in de mate der voortbrenging en verzwareing van den tap in het te rooien complex reeds van tevoren een compensatie kon geven, is dit na 1 Juni 1934 niet meer het geval; nu toch hangt de intensiteit van de voortbrenging geheel af van de vastgestelde standaardproductie, behoudens de mogelijkheid — uiteraard beperkt — om rubber zonder licentie te verkoopen. Aangezien de grootte van de standaardproductie evenwel bepaald wordt door den omvang van het areaal, zou de kans niet gering zijn, dat de belangstelling voor het vervangen van aanplantingen uit ongeselecteerd materiaal door die van superieur plantmateriaal gaat verminderen, omdat een dergelijke vervanging, bij het bestaande aanplantverbod, moet worden voorafgegaan door een rooing van bestaande aanplantingen en dus vermindering der standaardproductie. Om nu echter te voorkomen, dat deze vervanging grootendeels achterwege zou blijven en ons Indië daardoor achterop zou komen in den lateren strijd om de markt, is thans bepaald, dat in een dergelijk geval de onderneming, gedurende de jaren waarin de jonge aanplant nog niet kan worden getapt met een resultaat dat evenveel product geeft, toch 70 pCt. van de normale productie der geroide tuinen toegewezen krijgt. De onderneming verliest dus weliswaar nog 30 pCt. dier normale productie, doch daartegenover staan de toekomstige productie-vergrooting en daarmee gepaard gaande kostprijsverlaging.

Is een dergelijke bepaling van nationaal standpunt dus alleszins begrijpelijk, in wezen heeft zij de tendens de toekomstige potentieele productie te vergrootten en dus het streven naar stabilisatie tegen te werken. Evenwel, reeds onder de vigeerende ordonnantie was deze mogelijkheid opengesteld en het nieuwe der wijziging is, dat thans aan het groote bezwaar voor producenten, de tijdelijke verlaging der standaardproductie, ten deele, voor 70 pCt. n.l., wordt tegemoetgekomen.

In de totaal mogelijke vernieuwing van aanplant is geen wijziging gebracht; deze is op 20 pCt. van het op 1 Juni 1934 bestaande areaal gehandhaafd.

2o. Bepaald wordt, dat de productie-schalen voor berekening der z.g. accrescorrectie in den vervolge gebaseerd zullen worden op het aantal jaren, gedu-

rende welke de jonge aanplantingen tapbaar zijn. Dit is inderdaad een, zij het kleine, aanpassing aan de realiteit; tot nu toe was het zoo, dat b.v. een aanplant van 1925, welke tot 1934 nog niet getapt was, indien uit oculaties bestaande, tot een automatische toevoeging van 800 kg per ha aan de standaardproductie leidde; thans evenwel zal eerst onderzocht worden of en sedert wanneer de aanplant tapbaar is geworden en dan wordt de toevoeging bepaald. Doordat de cultuurgeschiktheid eener onderneming nu een rol gaat spelen, wordt hier een verbetering ingevoerd.

3o. Voor aanplantingen met minder dan een normaal aantal boomen per ha wordt in den vervolge de accrescorrectie per boom vastgesteld, dus niet meer per ha, eveneens een verbetering.

4o. Nieuw is ook, dat de Directeur van Economische Zaken de bevoegdheid krijgt de berekende standaardproducties te herzien. Tot nu toe was het zoo, dat de ondernemingen in verzet konden komen tegen de vastgestelde standaardproducties en dat het Departement van Economische Zaken over dit verzet besliste, doch niet zelfstandig een eenmaal vastgestelde standaardproductie kon verlagen. Deze mogelijkheid is thans geopend.

5o. Tenslotte worden de ondernemingen verplicht meetkaarten van haar aanplantingen aan het Departement over te leggen, hetgeen de controle op de opgaven vergemakkelijkt en tevens bij bezoeken door deskundigen aan de onderneming, in verband met de onder 2o., 3o. en 4o. vermelde wijzigingen, houvast geeft.

* * *

Principieel is er dus, ondanks de nieuwe enquête en behoudens het onder 2o. en 3o. bepaalde, niets veranderd; nog steeds beheerscht niet de realiteit van vroeger, doch het potlood het aandeel van elke onderneming in den uitvoer. Volhouden van den concurrentiestrijd in moeilijke jaren geeft geen „*pré*”, doch kan thans integendeel, voor de onderneming duurzaam nadeel beteekenen, aangezien de concurrent, die den strijd niet kon volhouden en den tap staakte, toch een toewijzing krijgt op grond van een op papier berekende productiecapaciteit en de andere concurrent, die zijn tapsysteem wijzigde om verzwaarden tap in te voeren, thans beloond wordt met een hogere standaardproductie, omdat hij toen met normale middelen den strijd niet kon volhouden en daarom begon zijn kapitaal op te soupeeren. De onderneming echter, die, met een zuiver economische productiewijze voor oogen, terwille van kostprijsverlaging, het tapsysteem wijzigde en zich tot de beste of betere aanplantingen met den tap beperkte, blijft ook nu, indien het Aneta-bericht den inhoud der wijzigingsvoorstellen juist weergeeft, in een ongunstige positie, terwijl juist zij tot de meest-economische producenten behoort, die in de moeilijke jaren den tap hebben voortgezet.

Te grooter is dit bezwaar, omdat de ondernemingen in het geheel niet gedwongen zijn te produceren, doch haar licenties eenvoudig kunnen verkoopen, zoodat ten deele, hetgeen vooral bij een prijsdaling zal uitkomen, licenties worden afgegeven aan rubberproducenten, die in werkelijkheid geen producenten, doch houders van een rubberaanplant zijn.

Weliswaar leidt overdracht van licenties voor de ondernemingsrubbercultuur als geheel tot een meer economische productie, doch voor de meest-economisch werkende producenten beteekent het o.i. een onjuiste wijze van berekening der standaardproductie, indien geen rekening wordt gehouden met het empirisch geconstateerde concurrentievermogen. Waarvoor heeft, vragen wij ons af, de scherpe, achter ons liggende crisis gediend, indien thans gepoogd wordt duurzaam een uitschakeling van de zwakke producenten te verhoeden? J. F. H.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE GESPANNEN TOESTAND IN FRANKRIJK.

Dr. II. Weichmann te Parijs schrijft ons:

Twee gegevens uit den laatsten tijd kenmerken den huidige gespannen economischen toestand, zulks in tegenstelling met de verwachtingen, waarmede zowel officieel als onofficieel het loopende jaar werd tegemoet gezien: de buitenlandsche handelsbeweging en de ontvangsten uit belastingen over het eerste kwartaal.

Wat den buitenlandschen handel betreft, blijft ten aanzien van den uitvoer gedurende het eerste kwartaal van 1935 dezelfde economische tendens bestaan, welke gedurende het voorafgaande jaar viel waar te nemen. De uitvoer is naar de waarde weder eenigszins afgenomen, nl. van Frs. 4,5 op 4,0 milliard, in volumen daarentegen toegenomen en wel van 6,3 op 6,9 milliard ton. Tegenover de daling van de waarde met 10 pCt. staat een stijging van het volumen der uitgevoerde goederen met 8,6 pCt. Hieruit blijken zoowel de prijsoffers, welke de uitvoerindustrie moest brengen, als ook de sterke aanpassing van de prijzen aan die van de wereldmarkt. Men beschouwt deze ontwikkeling in Frankrijk met gemengde gevoelens. Gunstig is het onverminderde productievolumen van de uitvoerindustrie, ongunstig daarentegen de geringere opbrengst, welke op deze wijze niet bijdraagt tot de zoo noodzakelijke vermeerdering van de binnenlandsche koopkracht. Ongunstiger dan de uitvoer moet evenwel de invoer worden beschouwd.

De invoer is zoowel in waarde van Frs. 6,6 op 5,4 milliard, als ook in hoeveelheid van 11,7 op 10,8 milliard ton gedaald. Met uitzondering van de voedingsmiddelen komen de waardeverminderingen overeen met de dalingen in hoeveelheid. De binnenlandsche markt heeft dus minder goederen opgenomen en met name minder grondstoffen. Hierin komt de sterke vermindering van den binnenlandschen afzet tot uiting, welke op verscherping van den economischen toestand wijst en waartegen onder deze omstandigheden het gunstige verschijnsel van een verbetering van de betalingsbalans niet opweegt.

Bijzonder belangwekkend in dit kader is, nu Frankrijk door de werkzaamheden van de koloniale conferentie de imperiale gedachte wil bevorderen, ook nog de ontwikkeling van het aandeel, hetwelk de koloniën hebben in den buitenlandschen handel van Frankrijk.

Wanneer men de globale cijfers van den goederenruil met de koloniën nagaat, dan is hun procentueel aandeel gestegen. Het bedraagt bij een totalen goederenruil van Frs. 9,4 milliard Frs. 2,5 milliard of 28 pCt., tegenover Frs. 11,1 resp. Frs. 2,9 milliard of 26 pCt. een jaar tevoren. Het verlies op de andere buitenlandsche markten kon door het grootere aandeel van de koloniën niet worden gecompenseerd. Evenwel herhaalt zich in de wederzijdsche betrekkingen een verschijnsel, dat in 1934 voor de eerste keer viel op te merken en dat in werkelijkheid een stijgend ongunstige ontwikkeling van den handel met de koloniën doet zien. Slechts de invoer uit de koloniën is gestegen en heeft daardoor tot vermeerdering van het aandeel van de koloniën in den totalen goederenruil geleid. Daarentegen is de uitvoer naar de koloniën in veel sterkere mate gedaald dan de uitvoer naar de andere landen. Terwijl de achteruitgang van den export naar het buitenland 7,1 pCt. bedraagt, is de uitvoer naar de koloniale markten met 16,5 pCt. verminderd.

De belastingstatistiek wordt sedert Augustus 1934 niet meer maandelijks doch per kwartaal gepubliceerd. De zoo juist gepubliceerde cijfers over het eerste kwartaal van dit jaar zijn derhalve van speciale beteekenis. Bij het indienen van de begrooting voor 1935 heeft de Minister van Financiën Germain-Martin gepoogd de periode van budgetaire tekorten uit-

eindelijk af te sluiten en de begrooting ook werkelijk in evenwicht te brengen. Uit de thans voorgelegde belastingstatistiek blijkt, dat dit streven slechts op papier is gelukt. De verbetering van het bedrijfsleven, waarop bij het opstellen van de ramingen van de inkomsten werd gerekend, heeft niet plaats gevonden. De belastinginkomsten zijn lager dan die van de overeenkomstige periode van het vorige jaar en blijven in nog sterker mate bij de ramingen ten achter.

Of men nu deze belastingssituatie als relatief gunstig of ongunstig wil aanmerken, in het algemeen beschouwd wijzen de cijfers in ieder geval uit, dat ook voor het jaar 1935 weer op een tekort van Frs. 3 à 4 milliard moet worden gerekend. Dit tekort weegt des te zwaarder, omdat buitendien ongeveer Frs. 16 milliard van de schatkist geëischt worden ter dekking van de tekorten van de Spoorwegen en de Posterijen, alsmede voor financiering van militaire uitgaven.

De financiële toestand komt zoo steeds meer als het critieke punt in het economisch leven van Frankrijk naar voren, terwijl bovendien het verlangen naar belastingvermindering sterker wordt, omdat de binnenlandsche markt steeds minder opnemingsvermogen gaat vertoonen.

Daar aan den wil van de regeering, om de valutapariteit te verdedigen, niet valt te twijfelen, doet zich weer het dilemma voor, om of een nieuwe budgetaire deflatie in te leiden of eindelijk de aanwezige opgepote kapitaalreserves te voorschijn te halen. Waarschijnlijk zullen echter beide middelen noodzakelijk zijn.

De regeering zelf zwijgt evenwel ten aanzien van haar plannen. Omtrent haar toekomstige politiek kunnen dus slechts vermoedens worden geuit; zij zal echter door de omstandigheden wel worden opgelegd.

Het dekken van het budgetaire tekort in den engeren zin, d.w.z. van het tekort van Frs. 3 à 4 milliard, moet door besparingen op de buitengewone begrooting plaats hebben. Daar de regeering terecht geen nieuwe deflatieperiode wil inleiden, zoo is als uitkomst slechts mogelijk: vermindering van de uitgaven voor materialen en inkrimping van het personeel, zelfs zonder verlaging van de salarissen.

De dekking van de overige behoeften van de schatkist moet, hetzij door middel van leeningen, hetzij door verlaging van den schuldendienst van den staat, worden verkregen. De vermindering van den dienst der staatschulden zou slechts door een gedwongen conversie, door een gedwongen verlaging van de rentetarieven of door opschorting van de aflossingen kunnen worden verkregen. Het is wel niet waarschijnlijk, dat de regeering op deze geweldadige wijze, die van het land psychologisch nauwelijks kan worden gevegd, zal handelen. Dus zal vermoedelijk een leeningpolitiek worden gevolgd. De moeilijkheid is echter, dat de door de regeering met zooveel verwachtingen en aanvankelijk ook met veel succes begonnen actie tot verlaging van de rente schipbreuk heeft geleden. Het is haar dientengevolge ook niet gelukt de Frs. 40 milliard opgepote gelden in circulatie te brengen. Men moet dus thans trachten de leeningmarkt opnieuw tegen dragelijke voorwaarden voor zich te ontsluiten. Deze taak wordt bemoeilijkt door tegenstand van de banken, wier belangen niet strooken met een politiek tot verlaging van de rente en door het falen der regeering om door middel van de Banque de France de geldmarkt door een nieuwe credietpolitiek te organiseren. De regeering zal dus een nieuw type van leeningen met een langen of middelbaren looptijd moeten bedenken, hetwelk het opgepote kapitaal tot belegging zal stimuleeren en tegelijkertijd dragelijk voor den staat zal zijn.

De sleutel tot een beteren toestand hangt op het oogenblik af van de vindingrijkheid der regeering in dit opzicht.

AANTEKENINGEN.

Het Belgisch-Amerikaansch handelsverdrag.

„L'Essor”, orgaan van de Nationale Federatie van Kamers van Koophandel in België publiceert een bijdrage van de hand van den heer Forthomme, oud-Minister, die de onderhandelingen met de Ver. Staten over het totstandkomen van bovengenoemd verdrag heeft geleid. Het is daarom wel van belang te vernemen, welke de visie is van Belgische verantwoordelijke kringen op dit verdrag.

De inhoud van het verdrag komt neer op een wederzijdsche verlaging van invoerrechten met maximaal 50 pCt., beperkingen van de contingenteringen, verlenging van overeenkomsten, enz. De meestbegunstigingsclausule, welke sedert 1875 conditioneel was, wordt thans inconditioneel. Valutawijzigingen kunnen reden zijn het verdrag op te zeggen. Voorts is een clausule opgenomen, welke het mogelijk maakt, de bezwaren, welke een inconditionele meestbegunstigingsclausule met zich mee kan brengen, te vermijden. De duur van het verdrag is onbepaald, doch kan met een termijn van 6 maanden worden opgezegd.

Volgens den heer Forthomme ziet voor het eerst sinds een halve eeuw het groote land, de Vereenigde Staten, dat de politiek van hooge invoerrechten heeft gefaald. Het besluit thans tot een aanzienlijke verlaging van de invoerrechten. Wat daarbij opvalt, is het feit, dat het initiatief in dezen uitgaat van een land, dat waarschijnlijk het best van alle zich tevreden zou kunnen stellen met de binnenlandsche markt, daar de buitenlandsche handel niet meer uitmaakt dan 8 pCt. van zijn totalen handel.

Het thans aangevangen systeem van handelspolitiek beweegt zich volgens den oud-Minister langs de volgende lijnen. In de eerste plaats een terugkeer naar de inconditionele meestbegunstigingsclausule, waarbij het van belang is op te merken, dat tot in 1922 alle Amerikaanse handelsverdragen, op drie na, de conditionele meestbegunstigingsclausule inhielden, hetgeen wil zeggen, dat zij de Vereenigde Staten volle vrijheid lieten, de clausule al dan niet toe te passen.

De tweede fase zal worden gevormd door een reeks van onderhandelingen met al die landen, welke geneigd zijn, hun tarieven te verlagen en andere belemmeringen welke sedert den oorlog zijn ontstaan, op te heffen. Daarbij is het van beteekenis, dat het iedere keer slechts zal gaan om verlagingen ten aanzien van die goederen, waarvan het betrokken land de belangrijkste of een der belangrijkste importeurs is.

Wanneer nu een voldoende aantal landen een dergelijk verdrag met de Vereenigde Staten heeft afgesloten, bevinden de andere landen zich voor deze keus om of het verdrag met de Vereenigde Staten eveneens te aanvaarden, of gehandicapt te zijn bij den afzet op de Amerikaanse markt en op dien der andere landen, welke achtereenvolgens hun maatregelen zullen nemen, opdat de meestbegunstigingsclausule niet blindelings op alle landen wordt toegepast.

Wanneer een groot aantal landen het Belgisch voorbeeld zou volgen, zouden volgens den heer Forthomme de zaken zich als volgt ontwikkelen:

10. phase: Op grond van het afgesloten accoord zal België een verlaging van rechten en verlenging van overeenkomsten verkrijgen, betrekking hebbend op 91 posten en rubrieken; omgekeerd krijgen de Vereenigde Staten voordeelen op 65 posten.

20. phase: Iedere nieuwe serie van verdragen, welke door de Vereenigde Staten met andere landen wordt afgesloten, zal automatisch ook België de voordeelen hiervan geven. Dit kan op den duur beteekenen, dat het tarief voor vrijwel alle goederen voor België verlaagd is.

30. phase: Eveneens zullen de verlagingen, welke

die andere landen inruimen aan de Vereenigde Staten, ook België weder ten goede komen, en eveneens de andere landen, welke met de Vereenigde Staten reeds een dergelijke overeenkomst getroffen hebben of zullen treffen. Uiteindelijk beteekent het dus in deze visie, dat alle tarieven op den duur verlaagd zullen worden.

De algemeene conclusie van den heer Forthomme luidt dan ook, dat het Washington geenszins te doen is om verhooging der tarieven, of om belemmeringen van den invoer door contingentering, of om beperking van deviezenafgifte, of om verstreking van exportsubsidies, of om compensatietransacties, loch dat de wensch naar een algemeene verlaging der tarieven en handelsbelemmeringen voorzit.

Wanneer wij ons een opmerking bij deze visie van den heer Forthomme mogen veroorloven, is het deze, dat de beschouwingen niet vrij zijn van een misschien niet geheel gerechtvaardigd optimisme. Eenerzijds toch bestaan in het huidige Amerika ook op handelspolitiek gebied nog spanningen, welke een voortzetting der bovenontwikkelde lijnen illusoir kunnen maken. Vervolgens zal het, naarmate meer landen tot een verdrag met de Vereenigde Staten zijn toegetreden op gelijke basis als dit thans met België is geschied, bij een inruiming van voordeelen gaan om een steeds stijgend aantal goederen en zal daardoor de moeilijkheid bij de onderhandelingen steeds grooter en de bereidwilligheid tot verlagingen steeds kleiner kunnen worden.

Noemden wij eerder ¹⁾ dit verdrag er een van conditionele meestbegunstiging, Forthomme acht de meestbegunstigingsclausule in het verdrag inconditioneel. Onze aanduiding was gebaseerd op de discriminatie, welke wel degelijk in dit verdrag wordt gemaakt ten aanzien van bepaalde categorieën landen, benevens op grond van het feit, dat een der landen het verdrag steeds kan opzeggen of gedeeltelijk wijzigen wanneer mocht blijken, dat een ander land meer profijt trekt van de ingeruimde voordeelen dan het betrokken land zelf. G.

¹⁾ E.-S.B. van 8 Mei, pag. 420.

De suikerindustrie in Nederlandsch-Indië.

Op 13 Februari jl. heeft de Indische regeering bij monde van den Directeur van Economische Zaken haar plannen ten aanzien van de suikercultuur uiteengezet. Het volgende is aan de Handelingen van den Volksraad ontleend.

De opnemingscapaciteit van de vrije markt, welke drie jaren geleden nog ca. 5 miljoen ton had bedragen, is tot op de helft teruggelopen. Voor deze 2½ miljoen ton vrije markt is momenteel jaarlijks potentieel beschikbaar ca. 8 miljoen ton suiker.

Men kan de „leveranciers” voor de vrije markt als volgt groepeeren.

Cuba (na levering van het quotum aan de Ver. Staten)	3.170.000 ton
Java (na levering voor locale consumptie) .	2.700.000 „
Europeesche bietlanden	500.000 „
San Domingo, Mauritius, Mozambique	500.000 „
Japan/Formosa	300.000 „
Philippijnen	500.000 „
Peru	340.000 „
Totaal	8.010.000 ton

De Chadbourne-overeenkomst moest een beperking van de productie brengen, maar door de vele outsiders werd deze restrictie een mislukking. De Chadbourne-landen krompen hun productie van 11.526.000 ton in 1930/31 tot 5.975.000 ton in 1934/35 in, daarentegen breidden de niet-aangesloten landen hun productie in dezelfde periode van 15.777.000 ton tot 19.935.000 ton uit.

De productie van Java ging van 2.884.000 ton in 1931 terug tot 644.000 ton in 1934, de schatting voor 1935 is 500.000 ton.

Door deze drastische beperking kan de onverkochte

voorraad in handen van de N.I.V.A.S. verminderen, en men verwacht, dat met het afkomen van den oogst 1937 de voorraden zoo goed als verdwenen zullen zijn. Door de minder goede oogsten in Britsch-Indië wordt op een grooteren export naar dit land gerekend.

De productie op Formosa breidt zich door de opheffing van de restrictiepolitiek uit, zoodat Japan een suikerexporteerend land zal worden. Het uitvoersurplus is naar schatting voor 1934/35 400.000 tons.

De regeering is met Japan in onderhandeling over den suikerexport; zou Japan onzen suikerexport ernstig belemmeren, dan zou Indië wel eens niet in staat kunnen zijn om Japansche industrieele producten te koopen.

In China werkt men aan de ontwikkeling van de suikercultuur en -industrie. Onze suikerafzet liep in China, met inbegrip van Hongkong, terug van 658.000 ton in 1930 tot 284.000 ton in 1934.

De productie op de Philippijnen was 400.000 ton grooter dan het door de „Sugar Bill” toegestane quantum plus de eigen consumptie. Voor het volgende seizoen zal hoogstwaarschijnlijk oogstbeperking worden ingevoerd. Het feit, dat het surplus, dat misschien niet wordt uitgevoerd, in de naaste toekomst boven de markt hangt, is voor Java van beteekenis.

Brazilië nam een wet aan, waarbij de productie en de consumptie in evenwicht werden gebracht, zoodat geen uitvoer meer plaats vindt.

De afzetmogelijkheid van Java mag op het oogenblik niet hooger dan op 1.500.000 ton gesteld worden, met inbegrip van 30.000 ton voor binnenlandsch gebruik, terwijl de productie-capaciteit 3 m.m. ton bedraagt.

Het productie-apparaat moet tot een omvang, die den afzet slechts weinig te boven gaat, worden teruggebracht. Voor een zoo goedkoop mogelijke productie zijn een concentratie en rationalisatie van de industrie noodzakelijk, d.w.z. het terugbrengen van de productie tot een omvang en een structuur, die aangepast zullen zijn aan de nieuwe verhoudingen, met een redelijke marge voor een eventuele verbetering in de situatie der Javasuikerindustrie. Hierdoor ontstaat een relatief klein aantal bedrijven, die wat grootte en ligging betreft de laagst mogelijke kosten hebben. Het resultaat zal zijn, dat een zoo groot mogelijke druk op de beschermde markten kan worden uitgeoefend.

Het ingrijpen der regeering beteekent niet het red-den van de zwakke onderneming, maar een vrije concurrentie vernietigt meer van de industrie dan economisch verantwoord is. Op de buitenlandsche markt kan maar een bepaald quantum worden geplaatst, productie van een grooter quantum heeft nieuwe voorraadvorming en prijsafbraak tengevolge.

De hoofdlijnen van het regeeringsingrijpen zijn:

1. Aan alle fabrikanten worden gedurende drie jaren productievergunningen gegeven, die gebaseerd zijn op de productiecapaciteit, maar zoodanig, dat de totale productie niet meer dan 1½ m.m. ton bedraagt.

2. Aan financieel alleenstaande fabrieken kunnen extra vergunningen tot 75.000 ton in het totaal gegeven worden. Aangetoond moet worden, dat de fabriek inderdaad alleen staat.

3. De productievergunningen kunnen jaarlijks met toestemming van den Directeur van Economische Zaken aan eigen en andere fabrieken worden overgedragen.

4. Na 3 jaar wordt de situatie geconsolideerd door vaststelling van de productie voor iedere gewerkte hebbende fabriek.

5. Ook na April 1936 zal de verkoop door een centrale organisatie moeten geschieden.

In deze organisatie moeten de fouten van de N.I.V.A.S. vermeden worden. Een waarnemingsappa-

raat zal in het buitenland moeten worden opgebouwd. Aan de vraag naar bepaalde suikers zal meer dan tot nu toe dienen te worden voldaan.

De rationalisatie wordt aanstonds voor den aanplant van 1936 ingezet, na drie jaar wordt zij, om de maatschappijen gelegenheid tot aanpassing te geven, „bijgesteld”.

Minstens 80 pCt. der bedrijven werkt in concernverband, hetgeen de rationalisatie vergemakkelijkt.

Van de overige 20 pCt. is een groot deel van nature sterk; het heeft zichzelf in deze zeer slechte jaren buiten de controle der groote cultuurbanken kunnen houden.

Toeslagen op de productievergunningen tot een maximum van 75.000 ton zullen slechts worden verleend aan de werkelijk alleenstaande fabrieken. De toeslag zal voor elk geval, naar billijkheid, door deskundigen worden vastgesteld.

Met opzet wordt niet gesproken van een continuereen van de N.I.V.A.S., doch van het handhaven van een verkoopcentrale. Het zal intusschen evenwel noodig zijn, dat de lacunes, welke de huidige organisatie getoond heeft te bezitten, voor zoover mogelijk worden vermeden bij de nieuwe regeling. Herziening van den N.I.V.A.S.-opzet op grond der ervaring sedert begin 1933 wordt noodig en ook mogelijk geacht. De voornaamste dezer lacunes komen wel voort uit den beperkt toegemeten levensduur dezer vereeniging en uit de onzekerheid van hetgeen na 1 April 1936 staat te gebeuren. De opbouw van het waarnemingsapparaat, vooral in het buitenland, zal ter hand worden genomen.

Voor den aanplant 1935 is de volgende beslissing genomen. De Regeering stemt in met het plan voor aanplant 1935, zooals dat in overleg met het N.I.V.A.S.-bestuur door belanghebbenden is opgesteld, welk plan inhoudt, een productie van rond 455.000 ton. Een wettelijke regeling voor dezen aanplant zal thans niet behoeven plaats te vinden. Hun, die van dit plan zullen afwijken, zal de daardoor ontstane meerproductie worden toegerekend bij de uitgifte van de aanplantvergunning 1936 c.q. 1937, tenzij zij alsnog tot die meerdere productie toestemming van den Directeur van Economische Zaken zullen hebben verkregen. Deze richtlijnen zullen nader worden uitgewerkt.

Met nadruk wordt verklaard, dat de Regeering er niet aan denkt, om met en door deze rationalisatie, Java, één der meest actieve en wetenschappelijke suikerproducenten der wereld, haar positie te doen prijsgeven. Zij verwacht integendeel, dat Java, als resultaat van deze voorzieningen, haar kracht ten volle zal kunnen concentreeren.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN APRIL 1935.

Staatsleeningen f 26.820.100,— zijnde:

Nederland

Ned.-Ind. Leening

f 50.000.000 3½ % obl.

à 99¼ % ¹⁾ f 26.820.100

Diversen ²⁾.

Kerkelijke Leeningen ³⁾.

Totaal... f 26.820.100,—

Bovendien:

f 7.800.000,— 3-m. Schatkistpromessen à f 989,67 = 4 pCt.

„ 5.600.000,— 6-m. „ „ 978,21 = 4¼ „

„ 28.600.000,— 3 % Schatkistbiljetten „ „ 990,50 = 4 „

¹⁾ Van het netto-provenu dezer leening is f 22.804.900 voor conversie afgetrokken. f 20.707.500 was reeds a 98½ % en hooger bij openbare instellingen geplaatst.

²⁾ Conversie: Grand Hotel Preanger, Bandoeng f 400.000 5 % obl. à 100 %.

³⁾ De Kerkelijke Leeningen zijn als volgt onderverdeeld:

Conversie:	Guldens	Rente-voet pCt.	Emissie-koers pCt.
Geref. Kerk v. 's-Gravenhage-West	60.000	4	100
Geref. Kerk v. Utrecht	75.000	4	100

Emissies in 1935.

	Nieuw kapitaal:			Conversies:
	Obligatiën	Aandeelen	Totaal	
	(In Guldens.)			
Jan. 6.892.240,—	—	6.892.240,—	77.148.500,—	
Febr. 11.669.500,—	—	11.669.500,—	26.457.800,—	
Mrt. 11.020.390,—	500.000,—	11.520.390,—	49.480.400,—	
April 26.820.100,—	—	26.820.100,—	23.339.100,—	
	56.402.230,—	500.000,—	56.902.230,—	176.426.800,—

ONTVANGEN BOEKEN.

Overheid en Werklozensteun door H. J. Langman, Burgemeester van IJlst. (Alphen aan den Rijn z.j.; N. Samsom N.V. Prijs f 0,50).

In deze brochure geeft de schrijver een kritische beschouwing van de huidige regeling inzake steunverleening. Naast critiek op den bestaanden toestand bevat de brochure ook een aanwijzing hoe naar de meening van den schrijver een betere regeling getroffen kan worden.

Wet houdende nieuwe regeling van de surséance van betaling, de gelegenheid tot akkoord openende door Mr. Dr. H. F. A. Völlmar, advocaat te 's-Gravenhage. (Haarlem 1935; H. D. Tjeenk Willink & Zoon N.V. Prijs f 2,25).

Toelichting op de wet van 7 Febr. 1935.

Economie van den Indischen Archipel door Mr. A. H. Stikker. Tweede omgewerkte druk. (Groningen—Den Haag—Batavia 1934; J. B. Wolters. Prijs ing. f 2,75, geb. f 3,10).

Dit boekje is bestemd voor het gebruik op de Middellbare Scholen in Ned.-Indië. Het geeft een beknopte behandeling van de grondbeginselen der economie met bijzondere toepassing daarvan op de economische verhouding van Ned.-Indië.

50 années de l'Institut International de Statistique door Friedrich Zahn, Président de l'Institut International de Statistique.

Gedenkschrift ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van het Int. Statistisch Instituut. Het eerste deel bevat een geschiedkundig overzicht en een beschrijving van de organisatie. Het tweede gedeelte bespreekt de wetenschappelijke werkzaamheden van deze nuttige instelling.

Hoofdpijnen der inrichtingsleer, deel I en II door C. H. A. J. Janssens, Lid Nederl. Instituut van Accountants. (Leiden z.j.; Handelswetenschap, pelijke Bibliotheek. Prijs f 2,25 per deel).

In deel I worden behandeld doel, wezen en opbouw van de administratieve administratie en de leer van de mid-delen.

In deel II de calculatie, de planning, de mechanische en materiele hulpmiddelen, de menschelijke arbeidskracht, de leer van de organisatie en de contrôle.

De financiering der werkloosheidslasten door Jos. van Wel, Wethouder van Helmond. (Alphen aan den Rijn 1934; N. Samsom N.V.).

Le fonds britannique d'égalisation des changes door François Smets. (Brussel 1934; Goemaere).
Overdruk uit de Revue Economique van Juni 1934.

Statistiek van de financiën van Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht IV. Hoofdstuk Onderwijs, kunsten en wetenschappen 1924—1931. (Alphen a.d. Rijn z.j.; N. Samsom N.V.).

Gedenkboek van de Arbeidsinspectie 1909—1934. (Groningen, Den Haag, Batavia 1934; J. B. Wolters' Uitgevers-Maatschappij N.V. Prijs f 2,25).

Beschouwingen en herinneringen, geschreven in verband met het zilveren jubileum van het ambt van Directeur-Generaal van den Arbeid.

Privaatrechtelijke rechtspersonen naar Nederlandsch recht door A. J. M. Kraft, cand.-notaris. (Uit-gave: Handelswetenschappelijke Bibliotheek, Leiden).

Economische gegevens betreffende Nederlandsch Nieuw-Guinea. (Leiden 1934; N.V. Boekhandel en Drukkerij voorheen E. J. Brill).

Bijeengebracht met behulp van de heeren N. van Zalinge, F. Remppis, W. A. Hovenkamp en vele anderen door W. C. Klein, secretaris van het Nieuw-Guinea Comité.

Jaarboek voor Scheepvaart en Scheepsbouw 1934. (Den Haag z.j.; Moorman's Periodieke Pers N.V.).

Behoudens eenige wijzigingen en aanvullingen is de 12de uitgave gelijk aan de vorige.

Inlichtingen en onderzoekingen van de afdeling Handelsmuseum in 1934 met register op alle sinds 1929 verschenen deeltjes. Koninklijke Vereeniging Koloniaal Instituut Amsterdam. Mededeeling No. XXXVII, afdeling Handelsmuseum No. 15. (Amsterdam 1935; uitgave van het Instituut, Druk De Bussy. Prijs f 2.—).

Ordering der wereldproductie door Dr. F. M. Wibaut. (Haarlem 1934; H. D. Tjeenk Willink & Zoon N.V. Prijs ing. f 2,50, geb. f 2,90).

Vijf- en twintig jaren boekdrukkersorganisatie in Nederland. Gedenkboek bewerkt door Ir. H. J. Belinfante en Mr. P. Borst. (Amsterdam 1934; Federatie der werkgeversorganisatiën in het boekdrukkersbedrijf).

Souvenirs sur Charles Gide 1847—1932 door Tsunao Miyajima. (Parijs 1934; Librairie du Recueil Sirey. Prijs Frs. 20).

Sterben die weissen Völker? door Friedrich Burg-dörfer. (München 1934; Georg D. W. Callwey Verlag).

Een propagandistische brochure, waarin er op gewezen wordt, dat de witte volken in levensgevaar verkeerren.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	5/11 Mei 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	5/11 Mei 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	1935	1934
Tarwe	18.577	347.910	474.665	—	3.707	19.009	351.617	493.674
Rogge	1.372	96.867	184.155	—	281	12.757	97.148	196.912
Boekweit	506	9.261	8.464	—	—	—	9.261	8.464
Mais	16.991	269.667	356.769	2.245	43.405	82.985	313.072	439.754
Gerst	3.477	136.798	147.633	809	14.494	25.554	151.292	173.187
Haver	3.720	52.235	57.601	—	1.460	1.703	53.695	59.304
Lijnzaad	6.433	52.012	100.927	8.129	196.894	108.940	248.906	209.867
Lijnkoek	—	9.141	39.394	—	—	25	9.141	39.419
Tarwemeel	512	6.735	7.024	22	2.344	1.190	9.079	8.214
Andere meelsoorten	212	11.343	21.531	62	1.084	2.462	12.427	23.993

STATISTISCH OVERZICHT

Table containing agricultural statistics under the heading 'GRANEN EN ZADEN' and 'TUINBOUWARTIKELEN'. It includes sub-sections for 'TARWE', 'ROGGE', 'MAIS', 'GERST', 'LIJNZAAD', 'BLOEM-KOOL', 'KASKOM-KOMMERS', 'SALADE', 'RUND-VLEESCH', and 'VARKENS-VLEESCH'. Data is presented in columns for various years (1925-1935) and months (Jan-Dec).

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2. van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74½ K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 4) De jaargemiddelden zijn berekend uit de gemiddelde prijzen van April, Mei en Juni van het betreffende jaar.

Table containing commodity statistics under the heading 'MINERALLEN', 'TEXTIELGOEDEREN', and 'DIVERSEN'. It includes sub-sections for 'STEENKOLEN', 'PETROLEUM', 'BENZINE', 'KATOEN', 'WOL', 'KOE-HUIDEN', and 'KALK-SALPETER'. Data is presented in columns for various years (1925-1935) and months (Jan-Dec).

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/3 pence. 2) Daar de beurs te Londen op 6 Mei gesloten was, zijn de Londense noteringen van 3 Mei genomen. 3) 4 Mei. 4) 11 Mei. 5) 1 Mei. 6) 8 Mei. 7) 2 Mei. 8) 7 Mei.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 13 Mei 1935

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f Bijbnk. „ Ag.sch. „	36.089.776,74 2.189.462,16 3.516.663,25	f	41.795.902,15
Papier o. h. Buitenl. in disconto	f	805.725,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„	—		805.725,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f Bijbnk. „ Ag.sch. „	98.817.177,24 ¹⁾ 12.699.402,94 57.369.688,43	f	168.886.268,61
Op Effecten	f	164.398.774,48 ¹⁾		
Op Goederen en Spec.	„	4.487.494,13		168.886.268,61 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk	„	—		
Munt, Goud	f	109.594.455,—		
Muntmat., Goud	„	535.702.508,19		
	f	645.296.963,19		
Munt, Zilver, enz.	„	21.120.422,65		
Muntmat., Zilver	„	—		666.417.385,84 ²⁾
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	„	37.951.184,94		
Gebouwen en Meub. der Bank	„	4.970.000,—		
Diverse rekeningen	„	6.967.926,02		
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	„	16.996.491,37		
	f	944.790.883,93		
		Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefonds	„	3.807.914,92		
Bijzondere reserve	„	5.000.000,—		
Pensioenfonds	„	9.235.558,28		
Bankbiljetten in omloop	„	846.938.305,—		
Bankassigtiën in omloop	„	68.765,28		
Rek.-Cour. saldo's: { Het Rijk	f	10.286.844,98		
{ Anderen	„	42.760.548,58		53.047.393,56
Diverse rekeningen	„	6.692.946,89		
	f	944.790.883,93		
Beschikbaar metaalsaldo	f	307.114.714,95		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„	767.786.790,—		
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	„	—		

¹⁾ Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 73.789.100,—
²⁾ Waarvan in het buitenland „ 201.532,58

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek- kings- perc.
	Munt	Muntmat.				
13 Mei '35	109594	535.703	846.938	53.116	307.115	74
6 „ '35	109594	535.803	868.136	64.186	293.558	71
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Belee- ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke- ningen ¹⁾
6 „ 1935	43.836	—	199.698	806	6.989
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
11 Mei '35 ²⁾	137.220	—	175.940	32.750	53.744
4 „ '35 ²⁾	137.490	—	175.230	32.960	54.214
13 Apr. 1935	112.978	26.604	176.530	28.543	57.553
6 „ 1935	117.478	26.946	176.902	34.195	59.986
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. N.-Ind. betaalb.	Dis- conto's	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- per- centage
11 Mei '35 ²⁾	490	71.110	—	11.490	66
4 „ '35 ²⁾	490	70.870	—	11.500	66
13 Apr. 1935	909	10.600	46.173	10.638	68
6 „ 1935	648	10.631	47.512	9.955	68
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
8 Mei 1935	193.246	394.250	58.390	5.799	10.295
1 „ 1935	193.110	392.579	60.000	6.003	9.873
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
8 Mei '35	92.476	7.248	104.559	38.012	58.997	39,3
1 „ '35	104.871	8.007	115.523	40.025	60.532	37,0
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis- sels	Waarr. op het buitenl.	Belee- ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
3 Mei '35	80.627	751	9	4.828	1.057	4.481	3.200
26 Apr. '35	80.933	764	9	5.336	1.056	4.279	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti- culieren
3 Mei '35	5.805	2.423	82.283	399	3.035	13.859
26 Apr. '35	5.805	2.309	82.352	649	3.054	15.145
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud- dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee- ningen
7 Mei 1935	82,2	22,0	4,0	3.689,9	75,6
30 April 1935	81,7	22,0	4,0	3.860,6	86,5
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec- ten	Diverse Activa ²⁾	Circu- latie	Rekg.- Crt.	Diverse Passiva
7 Mei 1935	357,5	635,8	3.566,6	912,8	245,2
30 April 1935	373,1	614,5	3.710,8	951,5	215,6
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 7 Mei, 30 April, resp. 40, 26 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data 1935	Goud	Munt en metaal	Munt en diversen	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids- fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
									Schatkist	Partic.
9 Mei	3.016	65	1.142	170	166	40	3.846	23	719	
2 „	2.969	66	1.123	171	166	40	3.840	29	654	

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		„Other cash“ ²⁾	Wissels	
	Totaal bedrag	Goud- certifi- caten ¹⁾		In her- disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
24 Apr. '35	5.748,3	5.730,3	249,6	6,8	4,7
17 „ '35	5.699,7	5.682,9	228,2	6,7	5,3

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circu- latie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. ³⁾	Algem. Dek- kings- perc. ⁴⁾
24 Apr. '35	2.430,2	3.145,8	5.064,3	146,9	73,1	—
17 „ '35	2.430,9	3.178,9	4.977,5	147,0	72,7	—

¹⁾ Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59,06 cents werd gedevalueerd.

²⁾ „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

³⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeleerbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ⁴⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis- conto's en beleen.	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposits
17 Apr. '35	1	7.632	11.012	3.345	20.038	4.494
10 „ '35	—	7.593	10.942	3.156	19.714	4.474

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng- land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be- treffende valuta.